

Ihre armayi, hyê è vouê

Autor(en): **Jean des Neiges / Brodard, Jean / Yerly, Joseph**

Objektyp: **Article**

Zeitschrift: **L'ami du patois : trimestriel romand**

Band (Jahr): **24 (1996)**

Heft 95

PDF erstellt am: **28.04.2024**

Persistenter Link: <https://doi.org/10.5169/seals-243668>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Inhalten der Zeitschriften. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern.

Die auf der Plattform e-periodica veröffentlichten Dokumente stehen für nicht-kommerzielle Zwecke in Lehre und Forschung sowie für die private Nutzung frei zur Verfügung. Einzelne Dateien oder Ausdrucke aus diesem Angebot können zusammen mit diesen Nutzungsbedingungen und den korrekten Herkunftsbezeichnungen weitergegeben werden.

Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. Die systematische Speicherung von Teilen des elektronischen Angebots auf anderen Servern bedarf ebenfalls des schriftlichen Einverständnisses der Rechteinhaber.

Haftungsausschluss

Alle Angaben erfolgen ohne Gewähr für Vollständigkeit oder Richtigkeit. Es wird keine Haftung übernommen für Schäden durch die Verwendung von Informationen aus diesem Online-Angebot oder durch das Fehlen von Informationen. Dies gilt auch für Inhalte Dritter, die über dieses Angebot zugänglich sind.

Ihre armayi, hyê è vouê

Din le chékon numéro dè nouhrn'Ami dou patê no vo j'an échplikâ kemin on fénâvè vouê pè rapouâ à yê. Ch'ti kou no volin vo dre chin lè d'ihre armayi yê è vouê. Premiremin, yê on ne povi arouvâ ou tsalè, rintyè a pi. L'avi tyè le barlatè k'irè avui chon mulè, è che chè chinti tru mafi, faji kan mimo on efouâ po ch'achtâ chu chè rin, chin ke le mulè

n'amâvè pâ tan. Lè j'otre j'armayi charâvan lou tropi, avu lou kanè, è irè on bi momin kan arouvâ chu le patchi povant alâ ou tsalè po lou rèpojâ on bocon. Le dari arouvâ irè le bouébo, è l'armayi ke li idjivè à menâ lè cayon, è kotyè kou dutrè tchivrè.

Arouvâ ou tsalè, le bouébo, alâvè tsertchi, dou bou po fére dou fu oumintè po na tacha dè nê, arojâye "d'ivouê bènète" ! Ma le trin dou tsalè arouvâvè pénâbyamin. Le tsavo brè dè tso tinyè pè la breda pèr on'armayi irè achebin kontin d'arouvâ.

Bin rido lè j'arè d'ariâ arouvon. L'an d'abôr détsardji le trin dou tsalè. Le mètre-armayi prin chuto choin de la tsoudère yô ke ch'ta né dza, fudrè l'inpyéyi. Lè j'otre j'armayi prin'yon lou chôle, beton de la cho din lou loyi, de la grêche din lè cornètè di chôle. Le bouébo, li, l'avi cha mihrèta po kolâ. E ti hou j'omo d'ayôbâ. Faji on bi trin pè hou tsalè...A méjera ke lè vatsè arouvâvan, lou tréjan la hyotsèta, la klanka ou la chenaye. Irè pâ rin dè fére alâ la vatsè à cha pyathe, po la nyâ. On kou lè rintsè fêtè, lè j'armayi keminthon à ariâ. O, n'avi pâ di brotsè...Lè vatsè mafitè achebin l'avan pâ tan dè lathi apri avi fê la trota du vêr là, à la montanye. On kou ariâyè, lè bithè répouan alâ din le patchi prindre na mouâcha dévan tyè dè lou kutchi. Lè j'omo, on kou lè vatsè ariâyè, marindâvan avu un ver dè vin, on mochi dè pan è dè fremâdzo. Ne fajan pâ grantin à ha vèya. Bin vuto, hiri pè la lintêrna, alâvan lou j'éthindre chu le chothê chovin chu le cholê, è di kou din na tsanbra, dè pyan pi avu l'ariâ. Le lindéman matin, iran hô dè boun'ara po betâ dedin, ariâ è fère le travo ke fan d'abitude lè j'omo kan van poyi. L'êrbâye irè pénâbya, ma lè j'omo k'alâvan a la montanye avu on bi tropi, ne vuitivan pâ apri chin. Iran dzoya d'ihre avu lè vatzè k'amâvan, iran kontin d'arouvâ ou tsalè è d'intréprendre ha ya chu lè hotya, chinpya è bala kan l'amihyâ hyorchè intrè là.

Ihre amon hou patyi du yo ke l'avi chovin yo k'iran na yuva chu le bâ, ke lou faji a gonhyâ le ka dè pyiéji, in moujin à ti hou ke l'an léchi din la pyan'na. Et che hou j'omo l'avan na bala vouê, tyintè balè

tsanthon, ke chinbyâvan pye balè pri dè hou tsalè, tyè à la méjon.

Inke kemin chè pachâvè l'êrboye dè yê. Ora prou dè j'afère l'an tsandji. Avu la chirculachyon d'ora, lè tropi n'an preschke pâ mé lou piathe chu la route. Adon l'êrbâye chè fâ pê kamyon. Pyon arouvâ pri dou tsalè pê la route bin chovin goudrenâye. Ou tsalè, li a chovin di tsanbrè avu di yi po lè j'armayi. L'électricité arouvè po hyiri to le mondo è achebin po pui utilijâ lè machinè à ariâ ! Che lè j'afér modérne chon arouvâyè tant'yè din lè tsalè, chin ne vou pâ a dre que l'ârmâ, le kâ di j'armayi l'an tsandji. Lè payjâdzo chon rechta à prou dè pyathè kemin iran din le tin. No volin fourni h'êrbâye pê la bala poésie dè Dzojè Yerl, le "capitaine dou mon", ke figurè chu che n'émâdze dè dyu :

Jean des Neiges

Nouthra Dona dou rèpojià,
Dèvan Vo no tréjin le tsêpi.
Vouardâdè bin le tropi
Hô ché d'amon poyi.
Balyidè bon korâdzo
A ti nouthrè j'armalyi.
Ethêla dou matin,
Dè grâthe on bon tsôtin.
No prèyerin bin le tsapalè
Po ke l'amihyâ hyorechichè ou tsalè.
Méjon d'ouâ, Filye dè Davide,
Léchi pâ nouthron kâ rondji d'invide.
Dè no, touâdè le Kroulyo.
Vièrge dè bontâ, menâ-no pè la man.
Kan cheronournê nouthrè j'an
Lé hô din le grand rèpojià
Tsantâ Diu è prèyi po le payi !

Joseph Yerly

